

อุบัติการณ์โรคกระเพาะแท้เคลื่อนผิดตำแหน่งในโคนมและการผ่าตัดแก้ไข

เชี่ยวชาญ กระจ่างโพธิ์^{1*} สุณิรัตน์ เขียมละมัย¹ ภาสวัฒน์ รุ่งเรือง²

¹ภาควิชาสัตยศาสตร์และวิทยาการสืบพันธุ์, ²โรงพยาบาลสัตว์,
คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002

* ผู้เสนอผลงาน โทรสาร 6643-364490 e-mail : cowvet.57@hotmail.com

ระหว่าง เดือนกรกฎาคม 2542 - กรกฎาคม 2544 งานบริการหน่วยโค โรงพยาบาลสัตว์คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ทำการรักษาโคนมที่มีปัญหาโรคกระเพาะแท้เคลื่อนตัวผิดตำแหน่งจำนวน 12 ราย แยกเป็นการเคลื่อนตัวผิดตำแหน่งไปทางซ้ายและไปทางขวา จำนวน 9 ราย และ 3 รายตามลำดับ แม่โคเหล่านี้มีอายุระหว่าง 2 - 13 ปี โดย 10 ตัวที่เป็นโรคอยู่ในระยะหลังคลอด 60 วัน (3-60 วัน) แม่โค 1 ตัวพบเป็นโรคหลังคลอด 120 วัน และแม่โค 1 ตัวพบเป็นโรคในระยะ 60 วันก่อนคลอด การพบโรคในแม่โค 12 ตัวนี้พบเป็นกระจายตลอดปี โคนเหล่านี้แสดงอาการซึมเบื่ออาหาร น้ำนมลด อูจาระเหลวในระยะแรกและแข็งในระยะท้าย แม่โคส่วนใหญ่แสดงอาการกัฟั่น อึดอัดในช่องท้อง บางตัวอยู่ในสภาพลิโดซิส ตรวจยืนยันโดยการตรวจเคาะและฟังเสียงพร้อมกันที่บริเวณผนังลำตัวบริเวณกลางซี่โครงซี่ที่ 9 ถึง 12 เป็นพื้นที่เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 10-40 เซนติเมตร โดยต้องได้ยินเสียงการสะท้อนกลับเมื่อกระทบกับของเหลวเมื่อเคาะ (ปิ้งชาวด์) จึงเป็นที่สิ้นสุดการวินิจฉัยว่ามีการเคลื่อนตัวผิดตำแหน่งของกระเพาะแท้ และแก้ไขโดยการผ่าตัดทันทีที่ตรวจพบ โดยใช้วิธียึดตรึงเยื่อแวนล่ำลี้กับผนังช่องท้อง (โอเมนโตเพกซี่) โดยใช้กระดุมหนึ่งเม็ดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 เซนติเมตรยึดเยื่อแวนล่ำลี้ตรึงด้านในช่องท้องและทะลุมาตรึงด้านนอกช่องท้องตำแหน่งห่างจากกระดูกอ่อนของอก (ซิฟอรัย) ประมาณ 5 เซนติเมตรด้วยกระดุมอีกหนึ่งเม็ด โดยยึดตรึงด้วยไหมเย็บแผลชนิดซูพรามิคเบอร์ 2 หลังการผ่าตัดแม่โค 11 ตัวมีอาการดีขึ้นและกลับสู่ภาวะปกติภายใน 2-3 สัปดาห์ แต่แม่โค 1 ตัวเสียชีวิต 2 วันหลังการผ่าตัด เป็นโคที่มีการเคลื่อนผิดตำแหน่งของกระเพาะแท้ไปทางข้างซ้าย แต่แม่โคมีอาการโรคมานานก่อนการผ่าตัด กล่าวได้ว่า การวินิจฉัยโรคที่ถูกต้องและทำการแก้ไขโดยการผ่าตัดโดยเร็วที่สุด จะทำให้ผลการรักษาประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ: กระเพาะแท้เคลื่อนผิดตำแหน่ง ปิ้งชาวด์ โอเมนโตเพกซี่ แม่โค

Incidence of Displacement of the Abomasum in Dairy Cattle and Surgical Correction

Chiewchan Krajangpo^{1*} Suneerat Aiumlamai¹ Passawat ROUNGREAUG²

¹Department of Surgery and Theriogenology, ²KKU Animal Teaching Hospital,
Faculty of Veterinary Medicine, Khon Kaen University, Khon Kaen Thailand 40002

* Presentable person, Fax. 6643 364490, e-mail : cowvet.57@hotmail.com

Between July, 1999 and July, 2001, 12 cases of displacement of abomasum (9 right-side displacement of the abomasum and 3 left-side displacement of the abomasum) were found in practice serving at the Animal Teaching Hospital, Faculty of Veterinary Medicine, Khon Kaen University. The cows were 2-13 years old, ten cows were within 60 days post partum (3-60 days), one cow was on day 120 postpartum and another one was on 60 days before parturition. The incidence of disease occurred throughout the year. All cows showed clinical signs of dullness, anorexia, drop in milk yield, soft faeces at beginning and later hard faeces, often teeth grinding, moderate abdominal discomfort and some had ketosis. They were suspected as displacement of the abomasum. The diagnosis was confirmed by a resonant ping sound on simultaneous auscultation and percussion between the 9th and 12th ribs upper half of body in diameter of 10-40 cm. The surgical correction were done immediately after the diagnosis. Omentopexy method of surgery was used in all cows by fixing the superficial layer of greater omentum with button (2 cm in diameter) using supramid suture number 2 USP and punctured through abdominal wall behind xiphoid cartilage (about 5 cm) and then used another button to fix outside the abdomen. Eleven cows recovered 2-3 weeks after the operations. One cow with left-side displacement of the abomasum died 2 days after the operation because she had clinical signs for a long period before operation. Surgical correction done immediately after the diagnosis resulted to the successful treatment.

Keywords: displacement of abomasal, ping sound, omentopexy, dairy cattle